

за чисто народното ни образование“ и биха спомогнали за възвръщането на уважението и почитта към българските корени, бит и обичаи. И понеже подобни структури са непривични за българската действителност, той пояснява, че „Изложбите са места, дето има сбрани и наредени много сбирки от всякакви произведения и паметници, които са показват на публиката. Същото нещо е музеят. Има само една разлика: то е че изложбите траят едно определено време“ а пък музеите са изложби всякогашни“. Като „най-згодно“ място за „народните изложби“ се посочва Цариград⁸, което обезсмисля в голяма степен тяхното основно предназначение.

Във Враца, още към края на XVIII в., будният и любознателен търговец и първенец х. Тошо Ценов устройва музейна колекция, чието описание и в днешно време буди възхищение⁹ но тя е фамилна собственост, докато в публикацията се изтъква назрялата необходимост от обществени, достъпни за широката публика изложби и музеи, каквито в града се разкриват едва след Освобождението.

Последното издание, разпространявано по пътя на спомоществанието във Врачанския край, е списанието за земеделска просвета „Ступан“.

В програмната си статия „Към читателите“ от 1 януари 1874 г., редакцията на изданието посочва, „че сиромашията и бедността от ден на ден се повече и повече растът помежду народа“, но без да се премисли как може да се подобри вещественото ни „благосъстояние“, означава, че „сами не си желаем доброто“. Тъй като земеделието и скотовъдството, с които по-голямата част от българския народ се препитава, са такива, „каквито са били преди 1000 години“.

Затова в списанието преобладават статии с практически съвети за земеделските стопани, съобразени с всеки един от месеците и сезоните у нас. Специално внимание се обръща и на сдружаването между земеделските стопани, което би способствало за механизираното и по-ефективно обработване на земята.

Първата годишнина на изданието достига до Враца благодарение дарителския жест на видинския епископ Кирил, който предплаща абонамент за училището в града. А през следващата година, по волята на спомоществателя от Оряхово - чорбаджи Цеко Вълчев, списанието се получава в селата Еница (неговото родно място) и Враняк (кн. 4, 15 февруари 1875 г.).

От направения преглед на разпространяваните във Врачанския край възрожденски периодични издания, чрез спомоществателството, се оказва, че Оряхово изпреварва Враца, както по техния брой, така и по набраните спомоществатели. Предимството на крайдунавския град се дължи на завидната активност на просветните дружества „Напредък“ и „Селска просвета“.

Най-широка популярност сред вестниците получава „Цариградски вестник“,